

Algemene voorwaarden van CLM Onderzoek en Advies BV, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Utrecht, onder nummer 30177254.

1. Algemeen

In de algemene voorwaarden wordt verstaan onder:

- 1.1 Opdrachtgever: de partij die de opdracht geeft.
- 1.2 Opdrachtnemer: CLM Onderzoek en Advies BV, statutair gevestigd te Utrecht, KVK nr. 30177254. Hierna kortweg genoemd als CLM.
- 1.3 Opdracht c.q. Overeenkomst: de overeenkomst van opdracht, waarbij Opdrachtnemer zich jegens Opdrachtgever verbindt werkzaamheden te verrichten.

2. Toepasselijkheid

- 2.1 Deze voorwaarden zijn van toepassing op alle aanbiedingen, werkzaamheden, offertes en overeenkomsten met betrekking tot een opdracht, die wordt uitgevoerd door CLM ten behoeve van de opdrachtgever.
- 2.2 Eventuele inkoop- of andere voorwaarden van de opdrachtgever zijn niet van toepassing, tenzij deze door CLM schriftelijk zijn aanvaard.
- 2.3 Indien een voor zover overeenkomsten, aanbiedingen, werkzaamheden en offertes van de voorwaarden van CLM afwijkende bepalingen bevatten blijven de overige bepalingen van deze voorwaarden uitdrukkelijk van kracht.
- 2.4 In geval een of meer bepalingen van deze algemene voorwaarden nietig mochten blijken te zijn of nietig mochten worden verklaard, blijft de overeenkomst en de daarop van toepassing zijnde voorwaarden voor het overige ongewijzigd in stand. In geval zich het hiervoor beschrevene geval voordoet, zal in de plaats van de nietige bepaling (een) bepaling(en) treden, die deze voor wat betreft inhoud, strekking en gevolg zo dicht mogelijk benader(t)(en), zonder aan nietigheid te lijden.

3. Aanbieding en aanvaarding

- 3.1 Indien een opdrachtgever een opdracht plaatst, komt de overeenkomst eerst tot stand doordat CLM deze schriftelijk aanvaardt dan wel een begin met de uitvoering daarvan maakt.
- 3.2 Alle aanbiedingen en offertes hebben een geldigheidsduur van twee maanden, tenzij in de aanbieding en offerte anders wordt vermeld.
- 3.3 Alle aanbiedingen en offertes zijn gebaseerd op gegevens waarop CLM beschikt op het moment van uitbrengen daarvan. Indien zich wijzigingen voordoen met betrekking tot de omstandigheden waarop CLM zich heeft gebaseerd bij het uitbrengen van bedoelde aanbieding of offerte, dan is CLM bevoegd deze wijzigingen te verdisconteren in de uitvoering van de overeenkomst dan wel prijzen aan te passen.
- 3.4 Alle aanbiedingen en offertes met betrekking tot de opdracht binden CLM niet, totdat de overeenkomst door beide partijen is getekend.

4. Opdracht

- 4.1 De opdracht dient tenminste een nadere omschrijving te bevatten:
 - van de aard en omvang van de werkzaamheden die aan CLM zijn opgedragen
 - van de rapporten over de resultaten van de werkzaamheden en
 - van het doel van de werkzaamheden.Werkzaamheden die buiten de opdracht vallen, zullen als meerwerk in rekening worden gebracht.
- 4.2 Wijzigingen in de oorspronkelijke opdracht van welke aard dan ook, moeten schriftelijk door CLM worden aanvaard. Indien zulks een hoge prijs veroorzaakt, dan voorzien in de aanbieding c.q. opdrachtbevestiging, dan is CLM gerechtigd de prijs dienovereenkomstig te verhogen. De oorspronkelijk overeengekomen termijn van uitvoering komt door de wijziging te vervallen en wordt vervangen door een nieuwe termijn van uitvoering door beide partijen overeengekomen.

5. Prijzen

- 5.1 Prijsopgaven en prijzen die in rekening worden gebracht zijn:
 - gebaseerd op nacalculatie (regieopdrachten) of
 - een vast bedrag genoemd in de offerte of de opdracht-bevestiging
 - exclusief BTW en andere op de overeenkomst vallende kosten, zoals heffingen en tarieven, in euro's (€), tenzij schriftelijk anders is overeengekomen.

6. Nacalculatie

- 6.1 Indien een opdracht wordt verricht op nacalculatiebasis, brengt CLM de tijd die aan de betreffende opdracht is besteed vermenigvuldigd met de bij CLM geldende tarieven in rekening, vermeerderd met alle door CLM bij de uitvoering van de opdracht gemaakte kosten.
- 6.2 De door CLM aan de opdracht bestede tijd zal blijken uit de urenregistratie die door medewerkers van CLM wordt bijgehouden, waarvan opdrachtgever op zijn verzoek een specificatie zal ontvangen. Eveneens de urenregistratie is voor beide partijen bindend. CLM zal conform deze registratie factureren.
- 6.3 Onder bestede tijd wordt verstaan het totaal van alle uren die zijn besteed aan het vervullen van de opdracht en de reistijd die voor de vervulling van de opdracht noodzakelijk is.
- 6.4 Onder meer de navolgende bij de uitvoering van de opdracht gemaakte kosten zijn declarabel:
 - de ten behoeve van de opdracht gemaakte reis- en verblijfskosten
 - de kosten van vergaderfaciliteiten
 - de kosten van het vermenigvuldigen van overeenkomsten, tekeningen, berekeningen, (concept)rapporten e.d.
 - de verzendkosten
 - de kosten van eventuele proefvelden, laboratoriumanalyses en overige proefkosten

- de kosten van vergoedingen aan derden, zoals vacatiegelden en uitbestede werkzaamheden
- de kosten van elektronische reken-, teken- en meetapparatuur alsmede databanken die worden berekend volgens tarieven die gebaseerd zijn op de gebruikstijd, alsmede de kosten van het gebruik van programmatuur.

- 6.5 CLM brengt opdrachtgever een administratieve vergoeding in rekening over de in artikel 6.4 genoemde kosten ten bedrage van 10% van deze kosten.

- 6.6 Het in de aanbieding door CLM begrote bedrag is niet bindend tussen partijen. Indien het conform artikel 6.1 berekende bedrag eveneens genoemde begroting met 10 procent of meer dreigt te overschrijden, zal CLM opdrachtgever daarvan onverwijld in kennis stellen.

Opdrachtgever heeft alsdan het recht de opdracht te wijzigen of te annuleren tegen betaling van de door CLM gemaakte (on)kosten, berekend zoals het bepaalde in artikel 6.1.

7. Vaste prijs

- 7.1 Indien een vaste prijs is overeengekomen, behoudt CLM zich het recht voor onvoorziene (extra)-werkzaamheden in rekening te brengen aan opdrachtgever, berekend op basis van nacalculatie ex artikel 6.1, indien deze werkzaamheden noodzakelijk zijn door omstandigheden die in redelijkheid voor rekening komen van opdrachtgever.

8. Uitvoering opdracht

- 8.1 CLM zal een opdracht uitvoeren naar beste inzicht en vermogen en overeenkomstig de eisen van goed vakmanschap.
- 8.2 Een opdracht wordt uitgevoerd onder naam en verantwoordelijkheid van CLM.
- 8.3 CLM bepaalt de wijze waarop en door welke perso(n)en de opdracht wordt uitgevoerd, doch neemt daarbij de door opdrachtgever kenbaar gemaakte wensen zoveel mogelijk in acht.
- 8.4 CLM is vrij een medewerker door een andere te vervangen. CLM garandeert dat de vervangende medewerker van vergelijkbare kwaliteit is.
- 8.5 De in de aanbieding en/of de opdrachtbevestiging genoemde c.q. overeengekomen termijn van uitvoering van de opdracht geldt niet als fatale termijn, ook niet indien deze door opdrachtgever uitdrukkelijk is aanvaard. Bij niet-tijdige uitvoering, zie afgesproken termijn volgens projectplan, is CLM eerst na schriftelijke ingebrekestelling in verzuim.
- 8.6 De genoemde c.q. overeengekomen termijn van uitvoering wordt in ieder geval, maar niet uitsluitend, automatisch verlengd met de periode(n) gedurende welke:
 - er sprake is van vertraging ten gevolge van enige de uitvoering tijdelijk verhinderende omstandigheid, voor zover deze CLM niet kan worden toegerekend
 - opdrachtgever in één of meer verplichtingen jegens CLM uit welke hoofde dan ook, ongeacht of de redenen daarvoor gegrond zijn of niet, tekort schiet of er gegronde vrees bestaat dat hij daarin tekort zal schieten
 - opdrachtgever CLM niet in staat stelt de overeenkomst uit te voeren, deze situatie doet zich o.a. voor indien opdrachtgever in gebreke blijft de benodigde gegevens, zaken of faciliteiten ter beschikking te stellen.
- 8.7 CLM is gerechtigd (delen van) de opdracht uit te laten voeren door derde(n), indien zulks geen afbreuk doet aan de overeengekomen kwaliteit.
- 8.8 CLM acht de opdracht te zijn uitgevoerd op het moment dat het eindrapport en/of het eindproduct door CLM aan opdrachtgever wordt verzonden. CLM stelt standaard vijf exemplaren van het eindrapport ter beschikking aan opdrachtgever, extra exemplaren worden afzonderlijk bij opdrachtgever in rekening gebracht.
- 8.9 CLM heeft zich te houden aan de relevante onafhankelijkheidsvoorwaarden van nationale en internationale regelgevers.

9. Medewerking opdrachtgever

- 9.1 Opdrachtgever dient zoveel mogelijk medewerking te verlenen aan het uitvoeren van de met CLM gesloten overeenkomst.
- 9.2 CLM is slechts gehouden tot (verdere) uitvoering van de opdracht indien opdrachtgever de door CLM verlangde gegevens en informatie, in de vorm en op de wijze als CLM wenst, heeft verstrekt. Extra kosten, ontstaan doordat opdrachtgever de verlangde gegevens of informatie niet, niet tijdig of niet behoorlijk heeft verstrekt, komen voor rekening van opdrachtgever.
- 9.3 Opdrachtgever staat in voor de juistheid, volledigheid en betrouwbaarheid van de door of namens hem aan CLM verstrekte gegevens en informatie. Opdrachtgever is gehouden CLM onverwijld te informeren omtrent feiten en omstandigheden die in verband met de uitvoering van de opdracht van belang kunnen zijn. Onder bedoelde feiten en omstandigheden zijn in ieder geval te begrijpen: interne reorganisatie, surséance van betaling, faillissement, liquidatie, strafrechtelijk onderzoek, beslaglegging onder opdrachtgever en het persoonlijk aansprakelijk stellen van één der bestuurders van opdrachtgever of allen van hen.
- 9.4 Inzet van medewerkers van opdrachtgever ten behoeve van de opdracht zal steeds tijdig zijn.

10. Reclame

- 10.1 Op straffe van zijn recht tot reclameren, dient opdrachtgever eventuele reclames ter zake van de uitvoering van de opdracht binnen vijftien werkdagen na de uitvoering van de betreffende (deel)opdracht schriftelijk te melden aan CLM, onder nauwkeurig omschrijving van de klacht(en). Reclames ter zake van de hoogte van het fac-

tuurbedrag moeten binnen tien werkdagen na verzenddatum van de factuur schriftelijk bij CLM worden ingediend.

Reclames gemeld na verloop van evengenoemde periode(n) worden niet geaccepteerd.

- 10.2 Het in behandeling nemen van een reclame schort de betalingsverplichting van opdrachtgever niet op.
- 10.3 Reclame is niet mogelijk, indien de schade is veroorzaakt door nalatigheid van opdrachtgever of doordat opdrachtgever in strijd heeft gehandeld met uitdrukkelijke instructies en aanwijzingen van CLM dan wel indien hij niet aan zijn verplichtingen jegens CLM (zowel financieel als anderszins) heeft voldaan.
- 10.4 Indien de inzichten in de branche dan wel de ter zake relevante overheidsvoorschriften zich na contractsluiting wijzigen, kan dat CLM niet toegerekend worden en opdrachtgever kan daaraan geen recht ontlenen om te reclameren.
- 10.5 In geval opdrachtgever met inachtneming van het hiervoor in de artikelen 10.1 en verder bepaalde reclameert en zijn reclame door CLM gegrond wordt bevonden, zal CLM in overleg met opdrachtgever, de opdracht alsnog of opnieuw uitvoeren of een prijsreductie verlenen. De door opdrachtgever hieraan te ontlenen rechten zijn niet vatbaar voor overdracht, noch voor overgang van rechtswege.

11. Geheimhouding

- 11.1 Partijen verbinden zich jegens elkaar tot volledige geheimhouding van alles wat hen ter kennis komt (op welke wijze dan ook) met betrekking tot de opdracht in de meest brede zin, derhalve met inbegrip van, maar niet beperkt tot: ideeën, producten, processen, werkwijzen, werkzaamheden, know how en intellectuele eigendomsrechten. Deze geheimhoudingsplicht duurt onverminderd voort na beëindiging van de opdracht en de relatie tussen partijen.
- 11.2 De geheimhoudingsplicht geldt niet voor informatie en gegevens:
 - die van publieke bekendheid zijn, anders dan door toedoen van een der partijen (direct of indirect)
 - die zijn vrijgegeven ingevolge een wettelijke verplichting of in kracht van gewijsde gedane rechterlijke uitspraak
 - ten aanzien waarvan de andere partij schriftelijk ontslag uit de geheimhoudingsplicht heeft verleend.
- 11.3 Indien opdrachtgever ter zake van door CLM geleverde diensten, producten en/of rapporten aan derden niet juiste gegevens verstrekt of op enige wijze misbruik maakt van de hem verstrekte gegevens, heeft CLM het recht de vertrouwelijke gegevens openbaar te maken.

12. Intellectuele eigendom

- 12.1 Opdrachtnemer behoudt zich alle rechten van intellectuele eigendom voor met betrekking tot producten van de geest welke hij gebruikt of heeft gebruikt en/of ontwikkelt en/of heeft ontwikkeld in het kader van de uitvoering van de opdracht, en ten aanzien waarvan hij de auteursrechten of andere rechten van intellectuele eigendom heeft of geldend kan maken.
- 12.2 Het is de opdrachtgever uitdrukkelijk verboden die producten, waaronder mede begrepen computerprogramma's, systeemontwerpen, werkwijzen, adviezen, (model) contracten en andere geestesproducten van CLM, een en ander in de ruimste zin des woords, al dan niet met inschakeling van derden te veelelvoudigen, te openbaren of te exploiteren. Veelelvoudiging en/of openbaarmaking en/of exploitatie is slechts na verkregen schriftelijke toestemming van CLM toegestaan. Opdrachtgever heeft het recht de schriftelijke documenten te vermenigvuldigen voor gebruik binnen zijn eigen organisatie, voor zover passend binnen het doel van de opdracht. Ingeval van tussentijdse beëindiging van de opdracht, is het voorgaande van overeenkomstige toepassing.

13. Aansprakelijkheid

- 13.1 CLM is slechts aansprakelijk voor schade geleden door opdrachtgever, die het rechtstreeks gevolg is van een aan CLM toe te rekenen tekortkoming, met dien verstande dat voor vergoeding alleen in aanmerking komt die schade waartegen CLM verzekerd is, dan wel redelijkerwijs verzekerd had behoren te zijn. Daarbij moeten de volgende beperkingen in acht worden genomen:
 - Niet voor vergoeding in aanmerking komt bedrijfsschade (bedrijfsstoring, derving van inkomsten en dergelijke) door welke oorzaak ook ontstaan. Opdrachtgever dient zich desgewenst tegen deze schade te verzekeren.
 - CLM is niet aansprakelijk voor schade (welke ook) die door of tijdens de uitvoering van de opdracht wordt toegebracht aan zaken waaraan wordt gewerkt of aan zaken welke zich bevinden in de nabijheid van de plaats waar gewerkt wordt, tenzij en voor zover CLM daarvoor verzekerd is.
 - CLM aanvaardt jegens opdrachtgever slechts aansprakelijkheid voor directe schade tot ten hoogste het bedrag van het betaalde honorarium voor de werkzaamheden, waarvan de aansprakelijkheid het rechtstreeks gevolg is, behoudens indien en voorzover er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van CLM.
 - Opdrachtgever vrijwaart CLM hierbij te allen tijde tegen alle voordeelingen van derden die voortvloeien uit of samenhangen met door ons verrichte werkzaamheden in relatie met opdrachtgever, behoudens indien en voorzover sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van CLM.
 - Opdrachtgever is aansprakelijk voor alle schade tengevolge van verlies, diefstal, brand of beschadiging van de zaken en materialen van CLM zodra deze zich op het werk dan wel plaats van af- levering/dienstverlening bevinden een en ander voor zover niet te wijten aan een CLM toe te rekenen tekortkoming.
- 13.2 Indien CLM op verzoek van opdrachtgever samenwerkt met een of meer andere instellingen, adviesbureaus of deskundigen c.q. een of

meer andere instellingen of deskundigen inschakelt, zal CLM voor het door deze derde(n) verrichte deel van de opdracht slechts aansprakelijk zijn indien en voorzover CLM deze aansprakelijkheid uitdrukkelijk schriftelijk heeft aanvaard.

14. Overmacht

- 14.1 Onder overmacht wordt verstaan: elke van onze wil onafhankelijke omstandigheid, die nakoming van de overeenkomst tijdelijk of blijvend verhindert.
- 14.2 In het bijzonder geldt als overmacht, voor zover een en ander niet al is begrepen in het vermelde lid 1, oorlog, oorlogsgevaaren, terrorisme, burgeroorlog, oproer, werkstaking, transportmoeilijkheden, brand en andere ernstige storing in ons bedrijf of dat van de opdrachtgever.
- 14.3 Bij overmacht heeft CLM ter keuze het recht om de termijn van levering met de duur der overmacht te verlengen of de overeenkomst, voor zover nog niet uitgevoerd te ontbinden, zonder dat wij in welke vorm dan ook gehouden zijn tot voldoening van enige schadevergoeding, behoudens krachtens het bepaalde in artikel 78 Boek 6 Burgerlijk Wetboek.

15. Ontbinding

- 15.1 Gehele of gedeeltelijke ontbinding van de overeenkomst vindt plaats door een schriftelijke verklaring van de daartoe gerechtigden. Alvoorens opdrachtgever een schriftelijke ontbindingsverklaring tot CLM richt, zal hij te allen tijde eerst CLM schriftelijk in gebreke stellen en deze een redelijke termijn gunnen om alsnog zijn verplichtingen na te komen dan wel tekortkomingen te herstellen, welke tekortkomingen opdrachtgever nauwkeurig schriftelijk dient te melden.
- 15.2 Opdrachtgever heeft geen recht de overeenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden of zijn verplichtingen op te schorten indien hijzelf reeds in verzuim was met de nakoming van zijn verplichtingen.
- 15.3 Indien CLM met ontbinding wordt geconfronteerd, zonder dat er sprake is van verzuim van haar zijde, heeft CLM steeds het recht op vergoeding van alle vermogensschade zoals kosten, gederfde winst en redelijke kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid. In geval van gedeeltelijke ontbinding kan opdrachtgever geen aanspraak maken op ongedaanmaking van reeds door CLM verrichte prestaties en heeft CLM onverkort recht op betaling voor de reeds door hem verrichte prestaties.

16. Betaling

- 16.1 In geval van nacalculatie als bedoeld in artikelen 6 en verder, is CLM gerechtigd per maand de in de afgelopen periode gemaakte uren, vermeerderd met de gemaakte kosten te factureren.
- 16.2 Bij opdrachten met een vaste prijs van minder dan € 20.000,- mag CLM als volgt factureren:
 - a. 80% bij acceptatie van de opdracht
 - b. 20% bij levering als bedoeld in artikel 8.
- 16.3 Bij opdrachten met een vaste prijs van meer dan € 20.000,- mag CLM als volgt factureren:
 - a. 40% bij acceptatie van de opdracht
 - b. 40% halverwege de uitvoering van de opdracht
 - c. 20% bij levering als bedoeld in artikel 8 tenzij schriftelijk anders is overeengekomen.
- 16.4 Opdrachtgever is verplicht alle facturen zonder korting of compensatie binnen veertien dagen na factuurdatum te betalen, door storting op een door CLM aangegeven rekening.
- 16.5 Opdrachtgever is zonder ingebrekestelling in verzuim door het enkele verloop van een betalingstermijn, ongeacht of de overschrijding daarvan hem al dan niet kan worden toegerekend. Onverminderd de haar verder toekomstende rechten (opschorting, schadevergoeding, etc.) is CLM alsdan bevoegd een rente over het achterstallig bedrag te heffen van 1,5% per maand of gedeelte van een maand, te berekenen vanaf de betreffende vervaldag.
- 16.6 Alle door CLM gemaakte buitengerechtigde en gerechtelijke kosten in het kader van een geschil met opdrachtgever, zowel eisende als verwerende, zijn voor rekening van opdrachtgever; de buitengerechtigde incassokosten vast te stellen conform het incassotarief van de Nederlandse Orde van Advocaten, de gerechtelijke incassokosten op het daadwerkelijk door CLM ter zake van de procedure betaalde bedrag, ook voor zover dit de geliquideerde proceskosten te boven gaat.
- 16.7 Binnenkomende betalingen strekken tot voldoening van de oudst openstaande posten – rente en kosten daaronder begrepen – zelfs al verklaart opdrachtgever te dien aanzien anders.

17. Wervingsverbod

- 17.1 Geen der partijen mag tijdens de uitvoering van de opdracht en binnen een jaar na beëindiging van de opdracht medewerkers die vanuit de wederpartij betrokken zijn of betrokken zijn geweest bij de uitvoering van de opdracht in dienst nemen of met deze medewerkers over indiensttreding onderhandelen dan in overleg met de wederpartij. De partij die ondanks dit wervingsverbod toch (een) medewerker(s) van de andere partij in dienst neemt is gehouden aan die andere partij tenminste de wervingskosten te voldoen die de andere partij zal moeten maken om (een) vervangende medewerker(s) aan te trekken.

18. Toepasselijk recht en forumkeuze

- 18.1 Op alle overeenkomsten tussen opdrachtgever en CLM is Nederlands recht van toepassing.
- 18.2 Tenzij partijen uitdrukkelijk schriftelijk anders overeenkomen, worden alle geschillen die verband houden met overeenkomsten tussen opdrachtgever en CLM, door de bevoegde rechter beslecht in het arrondissement te Utrecht.

November, 2003.